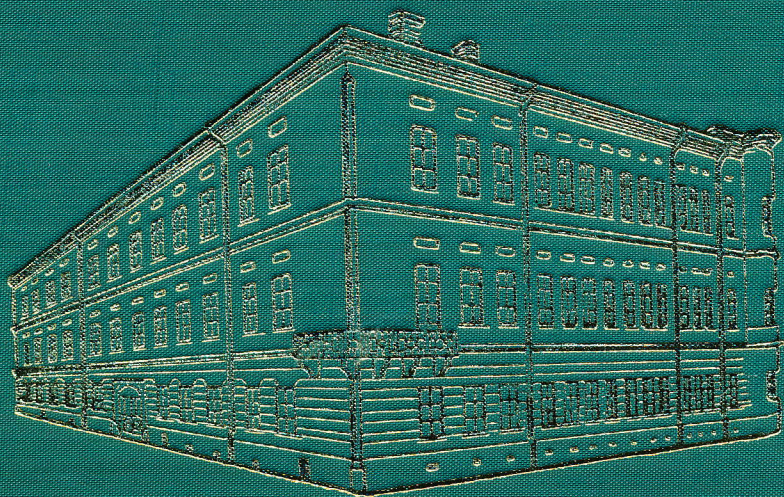


ACTA MVSEI NAPOCENSIS

I



ANUL DE STATISTICA CULTURALA SI ARTA

ANUL DE STATISTICA CULTURALA SI ARTA

ACTA
MUSEI NAPOCENSIS

I

ACTA

MUSEI NAPOCENSIS

1965

1965

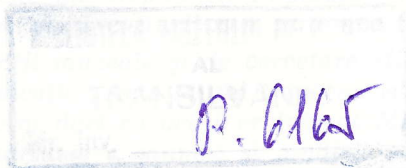
11/12

I.I.P.
cluj.

COMITETUL DE STAT PENTRU CULTURA ȘI ARTA
MUZEUL DE ISTORIE
CLUJ

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

I



COLEGIUL DE REDACȚIE

Acad. prof. C. DAICOVICIU,
(directorul colegiului de redacție)

P. BUNTA,
candidat în științe istorice (redactor șef)

H. DAICOVICIU

ȘT. FERENCZI

conf. I. KOVÁCS

prof. M. MACREA,
doctor în științe istorice

prof. ȘT. PASCU,
membru corespondent al Acad. R.P.R.

G. A. PROTOPOPESCU

I. I. RUSSU,
doctor în științe istorice (secretar științific)

conf. B. SURDU

L. VAJDA

„Acta Musei Napocensis“,
Anuarul Muzeului de Istorie Cluj.
Orice corespondență se va adresa:
Muzeul de Istorie Cluj
Str. Emil Isac nr. 2
Tel. 1.76.77.

„Acta Musei Napocensis“,
Annuaire du Musée d'Histoire de Cluj.
Toute correspondance sera envoyée à
l'adresse:
Muzeul de Istorie Cluj
Str. Emil Isac nr. 2
ROUMANIE.

CUVÎNT ÎNAINTE

Crearea Muzeului de Istorie din Cluj, acum doi ani, a fost plinirea unei îndelung simțite dorințe a tuturor oamenilor muncii și a istoricilor clujeni. Înfățișînd, în sălile de expoziție, dezvoltarea societății omenesti din teritoriile intracarpătice ale țării, din cele mai vechi începuturi pînă în zilele noastre, Muzeul e chemat să întegreze lunga și frămîntata viață omenească, petrecută pe meleagurile de dincoace de munți, în ansamblul procesului istoric desfășurat pe tot cuprinsul patriei în cursul celor cîteva sute de mii de ani ce s-au scurs. Sub acest aspect, Muzeul de Istorie din Cluj îndeplinește menirea educativă, culturală și patriotică, a unui muzeu național.

Prin secțiile sale de documentare, ca și prin colecțiile speciale pe care le adăpostește și organizează treptat, Muzeul de Istorie din centrul universitar Cluj caută să răspundă însă și unor necesități, tot atît de importante, de ordin didactic și științific. El va sluji de-o potrivă, atît prin materialul expus, cît și prin colecțiile sale speciale și de documentare, și istoria generală (mai ales aceea a sud-estului european) de care este legată, prin atîtea fire, istoria țării noastre.

Încadrat cu o aleasă echipă de specialiști, arheologi, istorici, muzeografi, Muzeul nostru se înscrie în rîndul instituțiilor de cultură și știință marxiste ale Republicii Populare Române, contribuind la promovarea științei și culturii din țara noastră.

Rodul activității muzeale și de cercetare științifică vrea să-l prezinte acum publicația „Acta Musei Napocensis“, al cărei prim volum e cel de față. Am dori ca acest crainic al Muzeului de Istorie din Cluj să stea mărturie a muncii și gîndirii membrilor muzeului și a acelor care se numără printre colaboratorii acestei instituții. Ca și Muzeul însuși, și Anuarul său va îmbrățișa toate epocile istoriei noastre, de la paleolitic pînă în epoca mărețelor înfăptuiri ale vremurilor de azi. Prin publicația sa periodică, Muzeul de Istorie din Cluj va lega și mai strîns raporturile cu instituțiile și specialiștii din țară și din străinătate, ea constituind, în același timp, o nouă și elocventă dovadă despre realizările însemnate ce se produc în domeniul științei și culturii sub regimul nostru democrat popular.

Ca cele mai multe din instituțiile de asemenea natură, și muzeul nostru, ca și organul său de publicitate, au precursori. Mă gîndesc la fostul Muzeu de antichități sau arheologico-numismatic care a ființat în Cluj, în diferite forme de organizare și sub diverse aspecte, cu începuturile lui modeste încă de acum vreo 100 de ani, editînd și cîteva publicații periodice în ultima vreme. Nici muzeul din trecut, nici publicațiile lui n-au depășit cadrul limitat al istoriei străvechi și vechi, muzeul avînd un caracter de colecții științifice puse în slujba învățămîntului universitar, sau — recent și trecător — a secției de istorie veche a Institutului de Istorie al Academiei R.P.R., Filiala Cluj. Meritul acestor așezăminte înaintașe și mai ales al unor specialiști de seamă din conducerea lor nu poate fi însă tăgăduit.

Actualul Muzeu de Istorie din Cluj ca și Anuarul său „Acta Musei Napocensis”, cu un conținut și caracter profund deosebite, nu continuă acele așezăminte și publicații decît doar formal și parțial.

Încheind această precuvîntare, ne simțim datori a mărturisi că și această nouă creație care este Muzeul de Istorie din Cluj împreună cu publicația sa „Acta Musei Napocensis” se datorește îndemnului și inițiativei Conducerii Partidului Muncitoresc Român căreia îi sîntem adînc recunoscători.

Pentru ducerea la îndeplinire, în bune condițiuni, a ambelor acțiuni, mulțumirile noastre se îndreaptă spre Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă care ne-a înțeles și ne-a sprijinit în toate prîvințele.

Cluj, 1 decembrie 1964

acad. C. Daicoviciu

Directorul Muzeului de Istorie Cluj

CUPRINS

SOMMAIRE — СОДЕРЖАНИЕ — INHALT

Acad. C. DAICOVICIU, <i>Cuvînt înainte</i>	V
--	---

INSURECȚIA ARMATĂ DIN AUGUST 1944 — COTITURĂ ISTO- RICĂ ÎN VIAȚA POPORULUI ROMÂN	1
---	---

STUDII

G. FERENCZI — ȘT. FERENCZI, Săpăturile de salvare de la Dobo- șeni <i>Die Rettungsgrabungen von Doboșeni</i>	39
ȘT. FERENCZI, Contribuții la cunoașterea așezării întărite din epoca hallstattiană de la Someșul Rece <i>Beiträge zur Kenntnis der befestigten hallstattzeitlichen Siedlung von Someșul Rece</i>	67
E. CRIȘAN, Un craniu trepanat din necropola scitică de la Cristești <i>Ein trepanierter Schädel aus dem skythischen Gräberfeld von Cris- tești</i>	79
I. H. CRIȘAN, Morminte inedite din sec. III î.e.n. în Transilvania <i>Unveröffentlichte Gräber aus dem 3. Jahrhundert v. d. Ztr. in Transsilvanien</i>	87
H. DAICOVICIU, Addenda la „Așezările dacice din Munții Orăștiei“ <i>Addenda à „Așezările dacice din Munții Orăștiei“</i>	111
E. CHIRILĂ, Relațiile dintre daci și romani pînă la expediția lui M. Vinicius <i>Die Beziehungen zwischen Dakern und Römern bis zum Feldzug des M. Vinicius</i>	125
A. BODOR, Contribuții la problema cuceririi Daciei <i>Beiträge zum Problem der Eroberung Daziens</i>	137
Acad. C. DAICOVICIU — D. PROTASE, O diplomă militară din Dacia Porolissensis. Știri noi despre organizarea Daciei romane <i>Ein Militärdiplom aus Dacia Porolissensis. Neue Angaben zur Orga- nisation des römischen Daziens</i>	163
I. I. RUSSU, Materiale epigrafice din estul Daciei <i>Matériaux épigraphiques de l'est de la Dacie</i>	181
I. MITROFAN, Contribuții la cunoașterea orașului Napoca <i>Contributions à la connaissance de la ville de Napoca</i>	197
I. WINKLER, Despre circulația monetară la Porolissum <i>Zum Münzumlau in Porolissum</i>	215
I. BIELZ, Castelul de la Buia <i>Das Schloss von Buia</i>	225
M. BUNTA, Contribuții la istoria destrămării breslelor din Cluj <i>Beiträge zur Geschichte des Verfalls der Zünfte in Cluj</i>	237

- M. TÔTH-GĂSPĂR, Condițiile de muncă și de viață ale minerilor din Valea Jiului și luptele lor greviste pînă la sfîrșitul sec. XIX
Les conditions de travail et d'existence des mineurs de la vallée de Jiu et leurs mouvements grévistes jusqu'à la fin du XIXe siècle 255
- L. FODOR, Acțiuni de luptă ale muncitorilor ceferiști din Cluj în ianuarie — februarie 1933
Kampaktionen der Eisenbahner in Cluj im Januar-Februar 1933 287

REFERATE ȘI COMUNICĂRI

- M. MACREA — I. H. CRIȘAN, Două decenii de cercetări arheologice și studii de istorie veche la Cluj (1944—1964)
Vingt années de recherches archéologiques et d'études d'histoire ancienne à Cluj (1944—1964) 307
- N. VLASSA, Materiale neolitice de la Tikos (R. P. Ungaria) în Muzeul de Istorie din Cluj
Neolithische Materialien aus Tikos (Ungarische Volksrepublik) im Historischen Museum in Cluj 367
- I. KOVÁCS, Apariția primelor mașini agricole perfecționate în Transilvania
Die früheste Verwendung von vervollkommenen landwirtschaftlichen Maschinen in Transilvanien 377
- FR. PAP, Regulamentul provizoriu din 1857 pentru servitorii agricoli
Das provisorische Regulament von 1857 für die landwirtschaftlichen Bediensteten 387
- L. VAJDA, Începuturile dezvoltării mineritului de cărbuni în Transilvania
Anfänge der Entwicklung des Kohlenbergbaues in Transilvanien 397
- P. BUNTA, Revoluția populară din țara noastră — necesitate obiectivă
Народная революция в нашей стране — объективная необходимость 421
- T. HĂGAN, Contribuția sindicatelor revoluționare conduse de P.C.R. în sprijinirea frontului antihitlerist
L'apport des syndicats révolutionnaires dirigés par le P.C.R. dans la campagne pour le front antihitlérien 441

NOTE ȘI DISCUȚII

- N. VLASSA, În legătură cu neoliticul timpuriu de la Dîrțu-Ceahlău
Über das frühneolithische Material von Dîrțu-Ceahlău 463
- E. CHIRILĂ, Un pasaj din Scholia Bernensia despre daci
Eine Stelle aus den Scholia Bernensia über die Daker 465
- H. ȚINTEA—C. KOVÁCS, Compoziția chimică a unor monede de argint din antichitate
Zur chemischen Zusammensetzung einiger antiken Silbermünzen 469
- L. ȚEPOSU—DAVID, Teracote reprezentînd pe Venus
Einige Venusterrakotten 473
- I. I. RUSSU, Note epigrafice. Seria VII
Epigraphische Miscellen. VII. Reihe 477
- I. GLODARIU, În legătură cu „torna, torna, fratre”
In Verbindung mit „torna, torna, fratre” 384
- LISTA PRESCURTĂRILOR — ABRÉVIATIONS 489